Europska komisija

Strateško djelovanje za ravnopravnost spolova 2016. – 2019.

Pravosuđe i zaštita potrošača

Europe Direct je usluga koja vam omogućuje pronaći odgovore
na pitanja o Europskoj uniji
Besplatni telefonski broj (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Informacije su besplatne, kao i većina poziva (premda neke mreže, javne govornice ili hoteli mogu naplaćivati pozive).

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2016.
2016 — pp. 48 — 20 × 20 cm

Brussels, 3.12.2015
SWD(2015) 278 final

Print	ISBN 978-92-79-53418-8	doi:10.2838/181873	DS-04-15-858-HR-C
PDF	ISBN 978-92-79-53419-5	doi:10.2838/411898	DS-04-15-858-HR-N

© Europska unija, 2016.
Umnožavanje je dopušteno uz uvjet navođenja izvora.

Printed in Belgium
Tiskano na papiru izbijeljenom bez elementarnog klora (ECF)

Strateško djelovanje
za ravnopravnost spolova
2016. – 2019.

Dragi čitatelji,

kao Europskoj povjerenici za pravosuđe, zaštitu potrošača i ravnopravnost spolova čast mi je predstaviti vam naše Strateško djelovanje za ravnopravnost spolova za 2016. – 2019.

Iako je Europa u zadnjih nekoliko godina postupno napredovala, i to zahvaljujući radu na lokalnoj, nacionalnoj i europskoj razini, ravnopravnost spolova još uvijek je neostvareni cilj. Daleko smo od ostvarivanja ravnopravnosti, posebno u područjima kao što su sudjelovanje na tržištu rada, ekonomska neovisnost, plaće i mirovine, ravnopravnost u rukovodećim položajima, suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja i ravnopravnost spolova u našem vanjskom djelovanju.

Kako bismo usmjerili daljnje djelovanje Europske unije, prikupili smo stajališta o ravnopravnosti spolova iz cijele Europe s pomoću istraživanja Eurobarometra, Foruma o budućnosti ravnopravnosti spolova i javnog savjetovanja na internetu. Osim toga, ocijenili smo prednosti i nedostatke Strategije za jednakost žena i muškaraca (2010. – 2015.).

Ovo Strateško djelovanje za ravnopravnost spolova 2016. – 2019. predstavlja novu fazu naših nastojanja za promicanje ravnopravnosti žena i muškaraca, pri čemu smo i dalje usredotočeni na prioritetna područja djelovanja od posebne važnosti. U njemu je utvrđeno više od trideset ključnih mjera koje je potrebno provesti u pet prioritetnih područja s vremenskim rasporedom i pokazateljima za njihovo praćenje. Osim toga, naglašava se potreba za integracijom perspektive ravnopravnosti spolova u sve politike EU-a te u sve EU-ove programe financiranja. To će biti moja strategija kojom će se osigurati promicanje ravnopravnosti spolova diljem EU-a konkretnim djelovanjem i učinkovitim mjerama.

Radujem se suradnji kojom ćemo u sljedećih nekoliko godina osigurati da ravnopravnost žena i muškaraca konačno postane stvarnost.

Věra Jourová

Povjerenica za pravosuđe, potrošači i jednakost spolova

1. UVOD

Promicanje ravnopravnosti spolova bitna je aktivnost EU-a: ravnopravnost žena i muškaraca temeljna je vrijednost EU-a[1], cilj EU-a[2] i pokretač gospodarskog rasta[3]. Unija nastoji promicati ravnopravnosti muškaraca i žena u svim svojim aktivnostima[4].

U Strategiji Komisije za jednakost žena i muškaraca 2010. – 2015.[5] navedeno je **pet** prioritetnih **ključnih područja djelovanja**:
- **jednaka ekonomska neovisnost žena i muškaraca;**
- **jednaka plaća za jednaki rad;**
- **jednakost u donošenju odluka;**
- **dostojanstvo, integritet i iskorjenjivanje rodno uvjetovanog nasilja i**
- **promicanje ravnopravnosti spolova izvan granica EU-a.**

Zadnjih je godina ostvaren napredak[6], o čemu svjedoče, primjerice, najviša stopa zaposlenosti žena u povijesti (64 % u 2014.) i sudjelovanje sve više žena u gospodarskom odlučivanju. Međutim, to pozitivno kretanje poništava stalna neravnopravnost u drugim područjima, npr. u pogledu plaća i primanja.

Svih pet ključnih područja utvrđenih 2010. vrijedi i danas. Potrebno je više vremena da bi se koracima koji su u zadnjih pet godina poduzeti u pogledu neravnopravnosti spolova osigurale potrebne promjene i potpora u obliku novih mjera u tim područjima. Istovremeno na ravnopravnost spolova utječu nedavne društveno-gospodarske promjene uzrokovane gospodarskom krizom, brzo širenje digitalne tehnologije te imigracija i integracija.

Stoga će Komisija, kako je utvrđeno u njezinu programu rada za 2016.[7], nastaviti s praktičnim radom na promicanju ravnopravnosti spolova. Djelovanje će i dalje biti usmjereno na svih pet prioritetnih područja. Želimo li ostvariti istinsku ravnopravnost žena i muškaraca u svim područjima života u EU-u i drugdje, u nastojanja moraju biti uključeni svi sudionici. Ovo je „Strateško djelovanje za ravnopravnost spolova za 2016. – 2019." referentan okvir za pojačana nastojanja na svim razinama, bez obzira na to radi li se o europskoj, nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini. Njime se učvršćuje Europski pakt za ravnopravnost spolova za 2011. – 2020.[8]

Države članice, Europski parlament i brojni dionici dali su svoj doprinos, među ostalim i javnim savjetovanjem koje je privuklo gotovo 5000 odgovora. Velika većina (94 %) organizacija koje su dostavile odgovore smatra da prioriteti utvrđeni u trenutačnoj strategiji vrijede i za buduće djelovanje.

Taj stav potvrđuju države članice, koje isto tako priznaju važnost djelovanja na europskoj razini kako bi se osigurao referentni okvir.[9] Sve više država članica rješava probleme u pogledu ravnopravnosti spolova nacionalnim strategijama ili akcijskim planovima za ravnopravnost žena i muškaraca (vidjeti Prilog 5.). Oni se razlikuju s obzirom na naglasak i cilj, ali svima (vidjeti Prilog 6.) su obuhvaćene politike u pogledu

1 Članak 2. UEU-a
2 Članak 3. UEU-a
3 OECD, *Closing the gender gap: act now* [Uklanjanje razlika između spolova: djelujmo sada]
4 Članak 8. UFEU-a
5 *Strategija za jednakost žena i muškaraca 2010. – 2015.* (COM(2010) 491)
6 Vidjeti primjerice: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/annual_reports/150324_annual_report_2014_web_en.pdf.
7 COM(2015) 610
8 Vidjeti zaključke Vijeća za zapošljavanje, socijalnu politiku, zdravstvo i pitanja potrošača od 7. ožujka 2011.
9 Mišljenje Savjetodavnog odbora za jednake mogućnosti žena i muškaraca *Ravnopravnost spolova u 21. stoljeću: preostali izazovi i prioriteti*

rodno uvjetovanog nasilja i ravnopravnosti spolova na tržištu rada. Opsežno su pokriveni i obrazovanje i osposobljavanje, rodni stereotipi te usklađivanje poslovnog i obiteljskog života; donošenje odluka područje je koje se najmanje spominje.

„Strateško djelovanje za ravnopravnost spolova za 2016. – 2019." temelji se na trajnom[10] i *ad hoc* ocjenjivanju[11] strategije za 2010. – 2015. u kojem je, među ostalim, zaključeno da je ostvarena dodana vrijednost u nizu područja, posebno s obzirom na utvrđivanje programa i učenje, i to osiguravanjem korisnog okvira za promicanje rodne osviještenosti u Komisiji i za provedbu dosljednog političkog okvira za ravnopravnost spolova u državama članicama.

Europljani u velikoj mjeri podržavaju promicanje ravnopravnosti spolova: tri četvrtine ispitanika u nedavnom istraživanju Eurobarometra (76 %) smatra[12] da bi rješavanje problema neravnopravnosti muškaraca i žena trebalo biti prioritet EU-a. Otprilike devet od deset osoba (91 %) slaže se da je rješavanje problema neravnopravnosti muškaraca i žena nužno za stvaranje pravednijeg društva.

2. RAVNOPRAVNOST SPOLOVA 2015.: IZAZOVI I NEJEDNAKOSTI

Stopa nezaposlenosti muškaraca i žena tijekom krize u prevelikom broju zemalja bila je neizdrživo visoka. Međutim, sve je više **gospodarski aktivnih** žena diljem EU-a. **Zaposlenost** žena 2014. dosegla je najvišu razinu u povijesti (64 %)[13], dok zaposlenost muškaraca (75 %)[14] još nije dosegla razinu na kojoj je bila prije krize. Rezultat je to da sve više obitelji financijski ovisi o ženinu poslu. Žene imaju **funkciju donositelja odluke** u mnogim područjima života i, iako još uvijek čine samo 21 %[15] članova uprave najvećih svjetskih društava uvrštenih na burzama, to je znatan napredak (za devet postotnih bodova) ostvaren u zadnjih pet godina. Najveći je napredak ostvaren u zemljama koje su uvele zakonodavne mjere. Poboljšala se i ravnoteža spolova u politici, iako sporije: udio žena u nacionalnim parlamentima i vladama postojano se povećavao s 22 % odnosno 21 % krajem 2004. na 29 % odnosno 27 % 2015.[16] Smanjena je i neravnopravnost spolova u tijelima istraživačkih organizacija koja donose odluke: udio žena na rukovodećim položajima u institucijama povećao se u 15 od 20 zemalja EU-a za koje su dostupni podatci za 2010. i 2014.[17]

Iako se stavovi prema ravnopravnosti razvijaju, današnje mlađe generacije nisu otporne na rodne stereotipe i razlike. Neravnopravnost spolova u obrazovanju opstaje, i to s obzirom na odabrane studijske grupe, uspjeh i načine sudjelovanja. Dječaci, posebno oni iz nepovoljnijih

10 Srednjoročni pregled strategije za ravnopravnost žena i muškaraca i godišnja izvješća
11 http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/documents/151120_strategy_evaluation_en.pdf
12 Posebno izvješće Eurobarometra br. 428 (ožujak 2015.)
13 Eurostat
14 Isto
15 Baza podataka GU-a za pravosuđe i zaštitu potrošača o ženama i muškarcima u donošenju odluka, travanj 2015.
16 *Isto*
17 *SHE figures*: brošura za 2015.

sredina, odustaju od školovanja češće od djevojčica i imaju mnogo veće poteškoće s čitanjem[18]. Vjerojatnije je da će žene imati viši stupanj obrazovanja, ali su prekomjerno zastupljene u područjima studija koje se povezuje s tradicionalnim ženskim ulogama, poput područja skrbi, a nisu dovoljno zastupljene u znanosti, matematici, informatičkoj tehnologiji, inženjerstvu i sličnim poslovima. Rezultat je da **neravnopravnost u zapošljavanju** poprima nove oblike umjesto da se smanjuje te će, unatoč ulaganju u obrazovanje, mlade žene i dalje dvostruko vjerojatnije biti gospodarski neaktivne od mladih muškaraca. Osim toga, žene predstavljaju samo 29 % poduzetnika, što ih čini najvećim neiskorištenim izvorom poduzetničkog potencijala.

U smislu pristupa **financijskim resursima tijekom životnog vijeka** ravnopravnost spolova ostaje nedostižna. Žene (posebno migrantice i samohrane majke) još uvijek ostvaruju mnogo manji udio prihoda na tržištu rada od muškaraca. Vrlo je vjerojatno da će zaposlene žene, posebno majke, raditi na nepuno radno vrijeme i u prosjeku ih se plaća 16 %[19] manje od muškaraca po satu rada. Posljedično je opća razlika u primanjima između spolova tijekom aktivnih godina dosegnula 41 %[20], što je dovelo do vrlo velike razlike između spolova u pogledu mirovina, koja danas iznosi 40 %[21]. Starije žene suočene su s mnogo većim rizikom od siromaštva i socijalne isključenosti od starijih muškaraca, a zadnjih godina nije zabilježeno ublažavanje te razlike. Bez novih mjera žene će vjerojatno i dalje biti u nepovoljnijem gospodarskom položaju zbog majčinstva tijekom karijere i u mirovini, a posebno kao rezultat nerazmjerne podjele odgovornosti u pogledu skrbi i rada u kućanstvu (zaposlene žene i dalje roditeljstvu i kućanskim poslovima posvećuju dva i pol sata dnevno više od muškaraca).[22]

Rodno uvjetovano nasilje i dalje je raširen te može poprimiti brojne oblike: svaka treća žena doživjela je tjelesno ili spolno nasilje, 5 % ih je silovano nakon 15. godine života, a 20 % ih je doživjelo uznemiravanje na internetu[23]. Takvo se nasilje javlja svugdje – kod kuće, na poslu, u školi, na ulici ili na internetu – bez obzira na društveno podrijetlo. Primjerice, rodno uvjetovano nasilje i negativni stereotipi vrlo su rašireni u sportu[24]. Ono ne šteti samo zdravlju i dobrobiti žrtava, nego i njihovu poslovnom životu, čime se šteti njihovoj financijskoj neovisnosti i gospodarstvu općenito. Procjenjuje se da je 500 000 žena i djevojčica u EU-u izloženo riziku od genitalnog sakaćenja[25]. Osim toga, žene i djevojčice predstavljaju većinu žrtava trgovine ljudima (68 % su žene, 17 % muškarci, 12 % djevojčice, a 3 % dječaci)[26].

Diljem svijeta krše se temeljna prava žena i one su suočene s diskriminacijom u pristupu obrazovanju, radu, socijalnoj zaštiti, nasljedstvu, gospodarskoj imovini, proizvodnim resursima te sudjelovanju u donošenju odluka i društvu općenito. Žene provode od dva do deset puta više vremena u neplaćenom radu od muškaraca, što je jedna od glavnih prepreka gospodarskom i političkom osnaživanju[27]. Oko 140 milijuna djevojčica i žena trenutačno živi s posljedicama genitalnog sakaćenja. Svaka je deveta djevojčica udana prije dobi od 15 godina, pri čemu su mnoge prisiljene na brak i postaju majke prije 16. godine[28]. To ima ozbiljne posljedice: komplikacije u trudnoći i tijekom poroda drugi su najčešći uzrok smrti adolescentica[29]. Od uspostave milenijskih razvojnih ciljeva[30] napredak u pogledu zdravlja majki razočaravajuće je spor te su žene i djevojčice nerazmjerno zahvaćene HIV-om. To je povezano i s neuspjehom u osiguravanju univerzalnog pristupa spolnoj i reproduktivnoj zdravstvenoj skrbi za žene i djevojčice.

18 Vidjeti npr. izvješće OECD-a iz 2014. *Are boys and girls equally prepared for life?* [Jesu li dječaci i djevojčice u jednakoj mjeri pripremljeni za život?] http://www.oecd.org/pisa/pisaproducts/PIF-2014-gender-international-version.pdf
19 Eurostat, najnoviji dostupni podatci potječu iz 2012.
20 *Isto*
21 Izvješće o primjerenosti mirovina Odbora za socijalnu zaštitu i Europske komisije (2015.)
22 Eurofound
23 Agencija za temeljna prava (FRA)
24 Studija o rodno uvjetovanom nasilju u sportu: https://eacea.ec.europa.eu/about-eacea/calls-for-tender/study-gender-based-violence-in-sport-eacea201502_en
25 Rezolucija Europskog parlamenta o zaustavljanju sakaćenja ženskih spolnih organa, 2012.
26 Eurostat
27 http://www.oecd.org/dev/development-gender/Unpaid_care_work.pdf
28 Svjetska zdravstvena organizacija, izvješće za medije, ožujak 2013.
29 http://who.int/mediacentre/factsheets/fs364/en/
30 http://www.unmillenniumproject.org/goals/

3. PRIORITETI I KLJUČNE MJERE ZA 2016. – 2019.

U svojem je programu rada Komisija ponovila predanost tome da nastavi promicati ravnopravnost muškaraca i žena. To znači da će politika ravnopravnosti spolova i dalje biti usmjerena na postojećih pet tematskih prioritetnih područja:

- povećanje broja žena koje sudjeluju na tržištu rada i jednaka ekonomska neovisnost žena i muškaraca;
- smanjenje razlike u plaćama, primanjima i mirovinama između spolova te borba protiv siromaštva žena;
- promicanje ravnopravnosti žena i muškaraca u donošenju odluka;
- suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja te zaštita i potpora za žrtve i
- promicanje ravnopravnosti spolova i ženskih prava diljem svijeta.

U nastavku su navedene ključne mjere odabrane na temelju najvećeg mogućeg učinka i mogućnosti provedbe tijekom mandata ove Komisije, zajedno s mogućim rokovima. Napredak će se mjeriti posebno u odnosu na pokazatelje iz Priloga 1. i ciljeve iz Priloga 2. U svim će se prioritetnim područjima uzeti u obzir uloga muškaraca, razbijanje rodnih stereotipa i promicanje nediskriminirajućih rodnih uloga. Posebna će se pozornost posvetiti specifičnim potrebama skupina suočenih s višestrukim poteškoćama, npr. samohranih roditelja, starijih žena, migrantica, Romkinja ili žena s invaliditetom.

Kombinacija zakonodavnih, nezakonodavnih i financijskih instrumenata upotrijebit će se za ostvarivanje ciljeva u okviru svakog prioriteta, uključujući:

- integraciju perspektive ravnopravnosti spolova u sve aktivnosti EU-a (vidjeti odjeljak 4.);
- provedbu zakonodavstva o jednakom postupanju;
- programe financiranja EU-a za 2014. – 2020. (vidjeti odjeljak 5.);
- stalno unaprjeđivanje prikupljanja podataka uz potporu Eurostata, Europskog instituta za ravnopravnost spolova (EIGE), Eurofounda, Vijeća Europe i Agencije za temeljna prava;
- razmjenu dobre prakse i uzajamno učenje među državama članicama te suradnju sa svim sudionicima (vidjeti odjeljak 6.) i
- godišnji pregled provedenih ključnih mjera u vezi sa sastavljanjem godišnjih izvješća o napretku u postizanju ravnopravnosti žena i muškaraca kako bi se ocijenila potreba za dodatnim djelovanjem.

3.1. Povećanje broja žena koje sudjeluju na tržištu rada i jednaka ekonomska neovisnost žena i muškaraca

Ciljevi

Ako želimo ostvariti cilj EU-a od 75 % zaposlenih muškaraca i žena 2020. i, posebno, riješiti problem razlike u zapošljavanju između spolova, potrebna su koordinirana nastojanja da se olakša sudjelovanje žena na tržištu rada. Kako je naglašeno u programu rada za 2016., to će uključivati jednostavnije uravnoteživanje odgovornosti u pogledu skrbi i poslovnih obveza. Trebalo bi i ravnopravnije podijeliti vrijeme utrošeno na skrb i kućanske poslove. Potrebno je ostvariti ciljeve iz Barcelone[31] u pogledu skrbi za djecu te zajedno s državama članicama razmišljati kako ih učiniti još ambicioznijima te proširiti i na skrb o drugim uzdržavanim osobama. Žensko poduzetništvo, ravnopravnost spolova u području istraživanja i integracija migrantica na tržište rada daljnji su sastavni dijelovi jednake ekonomske neovisnosti.

KLJUČNE MJERE ZA OSTVARIVANJE TIH CILJEVA

Nastavak djelovanja u pogledu povećanja broja žena koje sudjeluju na tržištu rada te usklađivanja poslovnog i obiteljskog života, dopunjenog novom opsežnom inicijativom za rješavanje izazova u pogledu postizanja ravnoteže između poslovnog i privatnog života s kojima se suočavaju zaposleni roditelji i skrbnici[32] (2016. – 2019.):

- modernizacija trenutačnog zakonodavnog okvira EU-a: osiguranje bolje provedbe i, prema potrebi, prilagodba zakonodavstva u područjima dopusta i fleksibilnih uvjeta rada, uz savjetovanje sa socijalnim partnerima[33], kako bi se osigurala bolja ravnoteža između poslovnog i privatnog života roditelja i skrbnika (2016. – 2019.);
- uspostava opširnog političkog okvira za potporu sudjelovanju roditelja na tržištu rada te ravnopravnije iskorištavanje prava na dopust i fleksibilne uvjete rada, uključujući moguće postavljanje referentnih vrijednosti, usmjerenu upotrebu financijskih alata EU-a za potporu državama članicama i jačanje svijesti (2016.);
- nastavak praćenja i potpore državama članicama za ostvarivanje ciljeva iz Barcelone u pogledu skrbi o djeci (na godišnjoj razini); uzimanje u obzir rezultata javnog savjetovanja o postizanju ravnoteže između poslovnog i privatnog života[34], moguće savjetovanje s državama članicama i dionicima o tome kako ciljeve iz Barcelone učiniti ambicioznijima i razmatranje sveobuhvatnijeg pristupa kojim bi se, primjerice, obuhvatila skrb o drugim uzdržavanim osobama, pristupačnost i kvaliteta (2016.);
- potpora državama članicama u nastojanjima da povećaju broj žena koje sudjeluju na tržištu rada, pažljivo praćenje nacionalnih reformi u okviru Europskog semestra u skladu sa smjernicama o zapošljavanju[35] i izdavanje preporuka za pojedinu zemlju, prema potrebi (na godišnjoj razini) i
- dodatna potpora društvima u nastojanjima da povećaju broj žena koje sudjeluju na tržištu rada omogućivanjem platformi za promicanje povelja raznolikosti[36] (u tijeku).

31 Osigurati skrb za 33 % djece mlađe od tri godine i 90 % djece u dobi između tri godine i školske dobi.
32 Program rada Komisije za 2016., Prilog I., mjera 2.; http://ec.europa.eu/smart- regulation/roadmaps/docs/2015_just_012_new_initiative_replacing_maternity_leave_directive_en.pdf
33 Europska komisija (2015.) Prva faza savjetovanja sa socijalnim partnerima na temelju članka 154. UFEU-a o mogućim mjerama u pogledu ravnoteže između poslovnog i privatnog života za zaposlene roditelje i skrbnike, C(2015) 7754 završna verzija
34 http://ec.europa.eu/justice/newsroom/gender-equality/opinion/1511_roadmap_reconciliation_en.htm
35 Donijelo ih je Vijeće EPSCO 5. listopada 2015.
36 http://ec.europa.eu/justice/discrimination/diversity/index_en.htm

Osim toga, i dalje će se ulagati sve veći napori i to s naglaskom na:

- ocjenu Direktive o socijalnoj sigurnosti[37] i praćenje rezultata; izradu nacrta izvješća o provedbi Direktive o samozaposlenim osobama[38] i mogućih pratećih mjera (2016.);
- integraciju rodne perspektive u provedbu Europskog migracijskog programa[39], rješavanje prepreka za zapošljavanje migrantica i njihovo napredovanje u karijeri; pomoć državama članicama u potpunom iskorištavanju mogućnosti koje u tom području pruža Europski socijalni fond (ESF) (2016. – 2019.);
- jačanje svijesti radi promicanja ženskog poduzetništva, među ostalim, pokretanjem internetske platforme za poduzetnice (2016.), stvaranjem Europske mreže poslovnih anđelica (2016.) i Mreže internetskih čvorišta za poduzetnice (2016. – 2017.) i
- promicanje institucionalnih promjena u istraživačkim organizacijama radi uklanjanja prepreka za ravnopravnost spolova i uključivanja svih istraživačkih organizacija u provedbu planova za ravnopravnost spolova (2016. – 2017.).

37 Direktiva 79/7/EEZ o postupnoj provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima socijalne sigurnosti; usporediti sa stavkom 60. Priloga III. programu rada Komisije za 2015.
38 Direktiva 2010/41/EU o primjeni načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama koji su samozaposleni i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 86/613/EEZ
39 COM(2015) 240 završna verzija

3.2. Smanjenje razlike u plaćama, primanjima i mirovinama između spolova te borba protiv siromaštva žena

Ciljevi

Ponovno je potvrđen cilj smanjenja stalne razlike u plaćama, primanjima i mirovinama između spolova, a time i neravnopravnosti u pristupu financijskim resursima tijekom životnog vijeka. To posebno zahtijeva znatno smanjenje neravnopravnosti u gospodarskim sektorima i zanimanjima, povećanje ukupnog broja plaćenih radnih sati za žene, jačanje svijesti i učinkovitu provedbu zakonodavstva o jednakim plaćama. Usto su potrebne politike i mjere za osobe suočene s posebnim preprekama za ulaz na tržište rada, poput migrantica i samohranih roditelja. Osim toga, potrebno je razmotriti uzroke i posljedice razlike u mirovinama između spolova jer je to prepreka ekonomskoj neovisnosti žena starije dobi, kada su izložene većem riziku od siromaštva od muškaraca.

KLJUČNE MJERE ZA OSTVARIVANJE TIH CILJEVA:

- dodatno poboljšanje primjene i provedbe načela jednake plaće provedbom ocjene Direktive 2006/54/EZ[40] (2016. – 2017.) uzimajući u obzir, među ostalim:

i. povećanje transparentnosti plaća na temelju izvješća o mjerama koje će države članice provesti radi provedbe Preporuke Komisije[41];
ii. učinke novije sudske prakse Suda u pogledu upotrebe spola kao aktuarskog čimbenika koji utječe na zakonske mirovine i ugovore o privatnom osiguranju u sektoru strukovnog mirovinskog osiguranja s mogućim učinkom sprječavanja nižih mirovina za žene na temelju njihova duljeg očekivanog životnog vijeka;
iii. sankcije radi povećanja odvraćajućeg učinka zabrane diskriminacije u pogledu plaće i
iv. učinkovito i djelotvorno funkcioniranje tijela za ravnopravnost kako bi se žrtvama diskriminacije olakšao pristup pravdi;

- nastavak potpore nastojanjima država članica da osiguraju jednake plaće i riješe temeljne uzroke razlika u plaćama, primanjima i mirovinama između spolova; iskoristiti Europski semestar (na godišnjoj razini);
- suradnja s tijelima za ravnopravnost i pružanje potpore društvima u nastojanjima da osiguraju jednake plaće omogućivanjem platformi za promicanje povelja raznolikosti (u tijeku);
- nastavak obilježavanja Europskog dana jednakih plaća informativnim aktivnostima diljem Europe kako bi se doprlo do država članica; jačanje svijesti o poveznici između plaća, primanja i prava na mirovinu u starijoj dobi (na godišnjoj razini);
- razmatranje dodatnih mjera za poboljšanje ravnoteže spolova u gospodarskim sektorima i zanimanjima; upotreba velike koalicije za radna mjesta u digitalnom sektoru[42] kako bi se pružila potpora mjerama poboljšanja digitalnih vještina žena i djevojaka te promicalo zapošljavanje žena u sektoru IKT-a (2016. – 2017.); aktivnosti jačanja svijesti o mogućnostima izbora u pogledu obrazovanja i stručnog osposobljavanja (2018. – 2019.);
- promicanje ravnopravnosti spolova na svim razinama i u svim vrstama obrazovanja, uključujući u vezi s rodno obilježenim studijskim predmetima i karijerama, uz odgovarajuću upotrebu postojećih alata za političku suradnju i instrumenata financiranja, u skladu s prioritetima navedenima u okviru „Obrazovanje i osposobljavanje 2020." (2016. – 2019.);

40 Direktiva 2006/54/EZ o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (preinaka)
41 Preporuka Komisije C(2014) 1405 završna verzija o jačanju načela jednake plaće za muškarce i žene transparentnim putem
42 https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/grand-coalition-digital-jobs-0

- nastavak razvoja sveobuhvatnog paketa mjera[43] za rješavanje svih uzroka razlike u mirovinama između spolova u suradnji s državama članicama, uključujući pokazatelj za njegovo mjerenje i praćenje te mjere za ublažavanje rodnih čimbenika, npr. u pogledu skrbi (2016. – 2017.).

43 Na temelju zaključaka Vijeća EPSCO iz lipnja 2015. *Jednake mogućnosti u pogledu primanja za žene i muškarce: uklanjanje razlika u mirovinama između spolova*

3.3. Promicanje ravnopravnosti u donošenju odluka

Ciljevi

Ponovno je potvrđen cilj bolje ravnoteže spolova na rukovodećim položajima u gospodarstvu, a posebno zastupljenost osoba nedovoljno zastupljenog spola od najmanje 40 % među savjetodavnim članovima uprava društava uvrštenih na burzama. Promicanje ravnopravnosti u donošenju odluka zahtijeva i bolju ravnotežu spolova među izvršnim direktorima društava uvrštenih na burzama. Ta bi nastojanja trebalo dopuniti prikupljanjem podataka, djelovanjem u pogledu prevelike zastupljenosti muškaraca na odlučujućim položajima u istraživačkim organizacijama i mjerama za promicanje ravnoteže spolova u donošenju političkih odluka i u javnom životu, uključujući sport. Europske će uprave biti primjer drugima. Komisija je sebi postavila cilj od 40 % žena u visokom i srednjem rukovodstvu do kraja 2019. (vidjeti Prilog 3.).

KLJUČNE MJERE ZA OSTVARIVANJE TIH CILJEVA:

- nastavak potpore donošenju prijedloga direktive iz 2012. o povećanju ravnoteže spolova među savjetodavnim članovima uprava trgovačkih društava uvrštenih na burzama do 2016.[44], pažljivo praćenje prijenosa i provedbe te potpora drugim ciljanim inicijativama za poboljšanje ravnoteže spolova u donošenju odluka, uključujući smjernice za države članice (u tijeku);
- nastavak prikupljanja i širenja podataka o zastupljenosti žena i muškaraca na visokim odlučujućim položajima, u bliskoj suradnji s Europskim institutom za ravnopravnost spolova (u tijeku);
- razmatranje mjera za poboljšanje ravnoteže spolova u donošenju političkih odluka te nastavak poticanja država članica i potpore aktivnostima nacionalnih nadležnih tijela kojima se promiče rodna ravnoteža na političkim i javnim odlučujućim položajima (2018.);
- usmjeravanje država članica u pogledu zajedničkog pristupa provedbi kvantitativnih ciljeva za odlučujuće položaje u području istraživanja (2016.);
- ostvarenje cilja od 40 % žena u višem i srednjem rukovodstvu Komisije do kraja njezina mandata (u tijeku).

44 Program rada Komisije za 2016., Prilog III., stavka 3.

3.4. Suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja te zaštita i potpora za žrtve

Ciljevi

Suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja te zaštita i potpora za žrtve i dalje će biti prioriteti. Iskorjenjivanje takvog nasilja zahtijeva veća nastojanja svih sudionika, uključujući države članice, da poboljšaju raspoloživost podataka, njihovu kvalitetu i pouzdanost, jačaju svijest, mijenjaju stavove, sprječavaju takvo nasilje, osiguraju žrtvama bolju potporu i pristup pravdi te u potpunosti prenesu i provedu relevantno zakonodavstvo EU-a.

KLJUČNE MJERE ZA OSTVARIVANJE TIH CILJEVA:

- pristupanje EU-a Konvenciji Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istambulska konvencija) u skladu s nadležnostima EU-a i uzimajući u obzir pravni učinak pristupanja; daljnja provedba odredaba Konvencije i poticanje napretka država članica u pogledu ratifikacije (2016.)[45];
- nastavak provedbe Direktive o pravima žrtava i zakona o europskim nalozima za zaštitu, posebno kako bi se osigurao pristup zaštiti i potpori osobama izloženima rodno uvjetovanom nasilju (u tijeku);
- daljnje poboljšanje dostupnosti, kvalitete i pouzdanosti podataka o rodno uvjetovanom nasilju u suradnji s Eurostatom[46], Europskim institutom za ravnopravnost spolova i Agencijom za temeljna prava (u tijeku); nastavak prikupljanja usporedivih podataka o rodno uvjetovanom nasilju u sportu u okviru posebne studije (2016.);
- nastavak usmjerenog djelovanja radi iskorjenjivanja svih oblika rodno uvjetovanog nasilja i jačanja svijesti (2017.);
- nastavak promicanja promjena stavova i ponašanja jačanjem svijesti, među ostalim, odgovarajućim aktivnostima u svrhu obilježavanja Međunarodnog dana nulte tolerancije prema genitalnom sakaćenju žena (6. veljače) i Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama (25. studenoga) (na godišnjoj razini);
- nastavak provedbe mjera navedenih u komunikaciji „Prema ukidanju genitalnog sakaćenja žena"[47] i upotreba primjerenih instrumenata za iskorjenjivanje genitalnog sakaćenja žena te suzbijanje drugih štetnih praksi na temelju tog iskustva; razvoj internetske platforme znanja o genitalnom sakaćenju žena za relevantne stručnjake (2016. – 2017.) i
- poduzimanje potrebnih koraka nakon izvješća o procjeni usklađenosti država članica s Direktivom o trgovini ljudima (2016.) kako bi se osiguralo da je rodna dimenzija trgovine ljudima uzeta u obzir (u tijeku).

45 http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2015_just_010_istanbul_convention_en.pdf
46 Za to bi u nekom trenutku, ovisno o ishodu radova na razvoju, moglo biti potrebno donošenje zakonodavstva (statističkog propisa).
47 COM(2013) 833 završna verzija

3.5. Promicanje ravnopravnosti spolova i ženskih prava diljem svijeta

Ciljevi

Zaštita i promicanje prava žena i djevojčica te ravnopravnosti spolova politički su prioritet za vanjske odnose EU-a, a EU je odlučan u namjeri da preuzme vodeću ulogu u tom pogledu. To su bitni preduvjeti za pravedan i uključivi održivi razvoj, ali i važne vrijednosti i ciljevi sami po sebi. Osim toga, to su preduvjeti za mir i sigurnost diljem svijeta i njima se pomaže u borbi protiv radikalizacije i ekstremizma u okviru kojih se žene omalovažava te se krše njihova prava i dostojanstvo. EU je i dalje potpuno predan promicanju, zaštiti i ostvarivanju svih ljudskih prava te punoj i učinkovitoj provedbi preuzetih obveza u pogledu ženskih prava u okviru svih međunarodnih foruma, posebno Konvencije o ukidanju svih oblika diskriminacije žena[48] na temelju UN-ove Pekinške platforme za djelovanje[49] i programa djelovanja Međunarodne konferencije o stanovništvu i razvoju.

Prava žena i djevojčica, ravnopravnost spolova te osnaživanje žena i djevojčica jezgra su Programa UN-a za održivi razvoj 2030., ne samo kao samostalan cilj[50], nego i kao sveobuhvatno pitanje integrirano u pojedinačne ciljeve i pokazatelje svih općih ciljeva održivog razvoja[51]. To bi trebala biti osnovna razmatranja i u upotrebi financijskih i nefinancijskih sredstava provedbe te u mehanizmima pregleda, praćenja i preuzimanja odgovornosti za Program 2030. Budući da je Program univerzalno primjenjiv na sve zemlje, uključujući države članice EU-a, nužno je osigurati usklađenost unutarnjih i vanjskih politika EU-a na svim razinama. Ravnopravnost spolova i donošenje pravne stečevine EU-a u pogledu ravnopravnosti spolova mora se i dalje ocjenjivati u postupku pristupanja.

KLJUČNE MJERE ZA OSTVARIVANJE TIH CILJEVA

U suradnji s EEAS-om i državama članicama provesti akcijski plan naveden u zajedničkom radnom dokumentu službi „Rodna ravnopravnost i jačanje položaja žena: Promijeniti život djevojaka i žena uz pomoć vanjskih odnosa EU-a 2016. – 2020."[52] (2016. – 2019.) i, u skladu s tim novim okvirom za djelatnosti EU-a u pogledu ravnopravnosti spolova u vanjskim odnosima, poduzeti sljedeće:

- s EEAS-om i državama članicama promicati ravnopravnost spolova i prava žena u provedbi i praćenju Programa UN-a za održivi razvoj do 2030. i provedbi UN-ove Pekinške platforme za djelovanje (u tijeku);
- s EEAS-om i državama članicama promicati ravnopravnost spolova te promicati i štititi prava žena i djevojčica akcijskim planom EU-a za ljudska prava i demokraciju, sveobuhvatnim pristupom načinu na koji EU provodi rezolucije 1325 i 1820 Vijeća sigurnosti UN-a (UNSC) o ženama, miru i sigurnosti te Smjernicama EU-a iz 2008. o nasilju nad ženama i djevojčicama (u tijeku);

48 http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/
49 http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/
50 Samostalan cilj 5.
51 https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld
52 SWD(2015) 182 završna verzija, 21.9.2015.; prihvatilo Vijeće 26. listopada 2015.

- nastavak financiranja i praćenja mjera za promicanje ravnopravnosti spolova u razvojnoj suradnji i suradnji sa susjednim zemljama te humanitarnoj pomoći, uključujući sustavnom upotrebom oznaka OECD-a za ravnopravnost spolova[53] u razvojnoj suradnji i oznake za ravnopravnost spolova i dobnih skupina[54] u cjelokupnom humanitarnom djelovanju koje financira EU, kako bi se procijenilo jesu li potrebe i područja ranjivosti muškaraca i žena svih dobnih skupina utvrđene i riješene (u tijeku) i
- nastaviti s pažljivim praćenjem i pružanjem potpore zemljama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama u ispunjavanju kriterija iz Kopenhagena za članstvo u EU-u u pogledu ljudskih prava, uključujući ravnopravnost žena i muškaraca; nastaviti nastojanja u pogledu integracije perspektive rodne osviještenosti u sve relevantne programe koji se financiraju Instrumentom pretpristupne pomoći (IPA) i Europskim instrumentom za susjedstvo (ENI) (u tijeku).

53 http://www.oecd.org/investment/stats/37461060.pdf
54 http://ec.europa.eu/echo/files/policies/sectoral/gender_age_marker_toolkit.pdf

4. INTEGRACIJA PERSPEKTIVE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA U SVE AKTIVNOSTI I POLITIKE EU-a

Uz prethodno navedene ključne mjere[55] ravnopravnost spolova i dalje će se promicati integracijom perspektive ravnopravnosti spolova u svaki aspekt intervencija EU-a (priprema, osmišljavanje, provedba, praćenje i ocjenjivanje politika, zakonskih mjera i programa troškova), tj. **promicanjem rodne osviještenosti**[56]. To podrazumijeva procjenu učinka djelovanja EU-a na žene i muškarce te preuzimanje odgovornosti za sve potrebne prilagodbe kako bi žene i muškarci imali jednake koristi i kako bi se ukinula neravnopravnost.

Promicanje rodne osviještenosti nastavit će se uključivanjem razmatranja povezanih s ravnopravnošću spolova[57] u procjene učinka i ocjene u skladu s načelima bolje regulative.
Osim toga, međuresorna skupina za ravnopravnost žena i muškaraca (u kojoj su zastupljeni svi odjeli Komisije i koja se sastaje najmanje dvaput godišnje) nastavit će pratiti i usmjeravati integraciju perspektive ravnopravnosti spolova u političke i pravne aktivnosti te one povezane s programom troškova, uključujući pitanja proračuna, u svim područjima politike EU-a te će razmotriti izdavanje **izvješća o promicanju rodne osviještenosti u Komisiji** 2017. Izvješćem će se upotpuniti prethodno navedene ključne mjere predstavljanjem aspekata svakog sektora, kao što su ravnopravnost spolova u prijevozu, energetici, obrazovanju, zdravstvu, oporezivanju, poljoprivredi, trgovini, regionalnoj politici, pomorstvu i okolišu.

55 Neka su od tih djelovanja mjere za promicanje rodne osviještenosti u određenim političkim područjima (npr. zapošljavanje, migracije, vanjski odnosi).
56 Članak 8. UFEU-a: „U svim svojim aktivnostima, Unija teži uklanjanju nejednakosti i promicanju ravnopravnosti između muškaraca i žena."
57 Vidjeti posebno alat 16. Instrumentarija za bolju regulativu: http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/docs/br_toolbox_en.pdf

5. FINANCIRANJE EU-a ZA PODUPIRANJE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA

Ako je nužno poduzeti ključne mjere i promicati rodnu osviještenost, nužna je i raspodjela relevantnih financijskih sredstava na razini EU-a. Donošenje proračuna s obzirom na ravnopravnost spolova[58] ne primjenjuje se sustavno na opći proračun EU-a[59], ali njegovim se programima financiranja za 2014. – 2020. osiguravaju sredstva za promicanje ravnopravnosti spolova i rodne osviještenosti u nekim ključnim političkim područjima, primjerice:

- europski strukturni i investicijski fondovi, točnije Europski socijalni fond i Europski fond za regionalni razvoj, ključne su financijske poluge za promicanje ravnopravnosti, npr. u pogledu **pristupa zapošljavanju, napredovanja u karijeri, usklađivanja poslovnog i privatnog života, jednakih plaća za jednak rad, integracije migrantica na tržište rada i ulaganja u osiguranje infrastrukture za skrb o djeci**;
- programom o pravima, ravnopravnosti i građanstvu sufinancirat će se nacionalni projekti za promicanje **jednake ekonomske neovisnosti, nadilaženja strogih rodnih uloga i stereotipa te jačanja svijesti o razlikama u mirovinama između spolova te njihovim uzrocima i posljedicama.** Njime će se ulagati i u **sprečavanje i suzbijanje nasilja nad ženama** financiranjem projekata za potporu žrtvama nasilja, osposobljavanjem relevantnih stručnjaka, podizanjem svijesti i sprečavanjem nasilja povezanog sa štetnom praksom;
- potporom za Sigurniju internetsku infrastrukturu digitalnih usluga koja se financira Instrumentom za povezivanje Europe financirat će se telefonske linije za pomoć mladim žrtvama **internetskog uznemiravanja** (za koje je dvostruko vjerojatnije da su djevojčice, a ne dječaci) u državama članicama;
- dodijelit će se sredstva za ravnopravnost spolova te osnaživanje žena i djevojčica u sljedećih sedam godina kroz tematski program EU-a „Globalna javna dobra i izazovi" u okviru Instrumenta za razvojnu suradnju kojim se podupire **vanjska suradnja EU-a** i
- svijest o pitanjima ravnopravnosti spolova promiče se u okviru programa Erasmus+, programa financiranja EU-a za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport (2014. – 2020.).
- Upotrijebit će se mehanizmi predviđeni propisima i u okviru relevantnih programskih odbora za potvrdu učinkovitosti i djelotvornosti financiranja ravnopravnosti spolova, među ostalim, uz ocjenu izvješća država članica o provedbi, prema potrebi.

U Prilogu 4. nalazi se pregled financiranja na razini EU-a u iznosu od **6,17 milijardi EUR** raspodijeljenom za ostvarivanje pojedinačnih i općih ciljeva ovog strateškog djelovanja.

Perspektiva ravnopravnosti spolova će se u skladu s obvezama iz Ugovora uzeti u obzir u sastavljanju programa financiranja EU-a za razdoblje nakon 2020.

In line with its Treaty obligations, the gender-equality perspective will be taken into account in preparing the post-2020 generation of EU funding programmes.

58 Tj. procjena proračuna na temelju ravnopravnosti spolova, uključujući rodnu perspektivu na svim razinama postupka donošenja proračuna i restrukturiranje prihoda i rashoda radi promicanja ravnopravnosti spolova.

59 Napominjemo da ne postoji ni posebno donošenje proračuna za druge politike u kojima se može promicati rodna osviještenost, kao što su klima i biološka raznolikost.

6. SURADNJA SA SVIM SUDIONICIMA

Nastavit će se bliska suradnja s institucijama i dionicima koji djeluju u području ravnopravnosti spolova (države članice, Europski parlament, Europska služba za vanjsko djelovanje, socijalni partneri, organizacije civilnog društva, tijela za ravnopravnost, međunarodne organizacije i agencije EU-a). Postojat će brojni oblici te suradnje, od bilateralnih i multilateralnih razmjena do strukturiranih dijaloga.

Pratit će se dokumenti povezani s nacionalnom strategijom, kao i razvoj u području ravnopravnosti spolova u državama članicama, a programom uzajamnog učenja omogućit će se razmjena dobre prakse među državama članicama. Suradnja s državama članicama nastavit će se i putem Skupine na visokoj razini za promicanje rodne osviještenosti.

Savjetodavni odbor za jednake mogućnosti žena i muškaraca sastavljen od predstavnika država članica, organizacija socijalnih partnera te civilnog društva i dalje će savjetovati Komisiju o političkim i zakonodavnim inicijativama. Europski institut za ravnopravnost spolova i dalje će imati važnu ulogu u razvoju i dijeljenju pouzdanih dokaza i podataka kojima će se poduprijeti kreiranje politika temeljeno na dokazima, npr. s pomoću indeksa ravnopravnosti spolova[60].

Europski parlament i Vijeće pozvani su na aktivno sudjelovanje u toj suradnji.

7. PRAĆENJE I OCJENJIVANJE

Provedba navedenih mjera i dalje će se redovito pratiti. O napretku, uključujući primjere prakse u državama članicama, izvještavat će se na godišnjoj razini na temelju, među ostalim, pojedinačnih ciljeva i pokazatelja iz Priloga 1. i 2.

Na temelju zaključaka iz godišnjeg izvješća za 2017. mogao bi se 2018. održati dijalog na najvišoj razini koji bi uključivao Europski parlament, predsjedništva Vijeća i ključne dionike poput europskih socijalnih partnera i civilnog društva kako bi se srednjoročno sagledala situacija, utvrdili izazovi i razgovaralo o načinima za nastavak djelovanja.

60 http://eige.europa.eu/rdc/eige-publications/gender-equality-index-2015-measuring-gender-equality-european-union-2005-2012-report

Prilog 1.
Ciljevi, mjere, odgovornosti i pokazatelji

1. Povećanje broja žena koje sudjeluju na tržištu rada i ravnopravnost žena i muškaraca u pogledu ekonomske neovisnosti

Ciljevi

- **ostvarenje cilja EU-a od 75 % zaposlenih žena i muškaraca 2020. i uklanjanje razlika u zapošljavanju žena;**
- **ravnopravnija podjela vremena utrošenog na skrb i kućanske poslove između žena i muškaraca te poboljšane mogućnosti za usklađivanje skrbi i poslovnog života;**
- **ostvarenje ciljeva iz Barcelone u pogledu skrbi o djeci te razmatranje ozbiljnih razgovora s državama članicama o tome kako ciljeve učiniti ambicioznijima i proširiti na skrb o drugim uzdržavanim osobama;**
- **promicanje ženskog poduzetništva i ravnopravnosti spolova u istraživanju;**
- **bolja integracija migrantica na tržište rada.**

MJERA	NADLEŽNOST	VREMENSKI RASPORED
Nastavak djelovanja u pogledu povećanja broja žena koje sudjeluju na tržištu rada te usklađivanja poslovnog i obiteljskog života, dopunjenog novom inicijativom za rješavanje problema u pogledu postizanja ravnoteže između poslovnog i privatnog života s kojima se suočavaju zaposleni roditelji i skrbnici: – modernizacija pravnog okvira EU-a: osiguranje bolje provedbe i, prema potrebi, donošenje zakona u područjima dopusta i fleksibilnih radnih uvjeta, uz savjetovanje sa socijalnim partnerima, kako bi se osigurala bolja ravnoteža poslovnog i privatnog života roditelja i skrbnika;* – uspostava opsežnog političkog okvira za potporu sudjelovanju roditelja na tržištu rada te ravnopravnije iskorištavanje prava na dopust i fleksibilne uvjete rada, uključujući moguće postavljanje referentnih vrijednosti, usmjerenu upotrebu financijskih alata EU-a za potporu državama članicama i jačanje svijesti;** – nastavak praćenja i potpore državama članicama za ostvarivanje ciljeva iz Barcelone u pogledu skrbi o djeci;*** uzimanje u obzir rezultata javnog savjetovanja o postizanju ravnoteže između poslovnog i privatnog života, moguće savjetovanje s državama članicama i dionicima o tome kako ciljeve iz Barcelone učiniti ambicioznijima i razmatranje sveobuhvatnijeg pristupa kojim bi se, primjerice, obuhvatila skrb o drugim uzdržavanim osobama, pristupačnost i kvaliteta;** – potpora državama članicama u nastojanjima da povećaju broj žena koje sudjeluju na tržištu rada; pažljivo praćenje nacionalnih reformi u okviru Europskog semestra u skladu sa smjernicama o zapošljavanju i izdavanje preporuka za pojedinu zemlju, prema potrebi;*** – dodatna potpora društvima u nastojanjima da povećaju broj žena koje sudjeluju na tržištu rada omogućivanjem platformi za promicanje povelja raznolikosti.****	KOMISIJA: JUST/ EMPL	* 2016. – 2019. ** 2016. *** na godišnjoj razini **** u tijeku
Ocjena Direktive o socijalnoj sigurnosti i praćenje rezultata; izrada nacrta izvješća o provedbi Direktive o samozaposlenim osobama i mogućih pratećih mjera	KOMISIJA: JUST	2016.
Integracija rodne perspektive u provedbu Europskog migracijskog programa, rješavanje prepreka za zapošljavanje migrantica i njihovo napredovanje u karijeri; pomoć državama članicama u potpunom iskorištavanju ESF-a u tom području	KOMISIJA: HOME	2016. – 2019.
Jačanje svijesti radi promicanja ženskog poduzetništva, među ostalim, pokretanjem internetske platforme za poduzetnice*, stvaranjem Europske mreže poslovnih anđelica* i Mreže internetskih čvorišta za poduzetnice**	KOMISIJA: GROW/ CNECT	* 2016. ** 2016. – 2017.
Promicanje institucionalnih promjena u istraživačkim organizacijama radi uklanjanja prepreka za ravnopravnost spolova i uključivanja svih takvih organizacija u provedbu planova za ravnopravnost spolova	KOMISIJA: RTD	2016. – 2017.

POKAZATELJI	REFERENTNA VRIJEDNOST: PROSJEK EU-A (GODIŠNJE)
Razlike u zapošljavanju između spolova (20 – 64 godine)	11,5 pps (2014.)
Razlike u zapošljavanju između spolova (20 – 64) u ekvivalentima punog radnog vremena	18,1 pps (2014.)
Razlike između spolova u zapošljavanju roditelja na nepuno radno vrijeme	34,8 pps (2013.)
Vrijeme utrošeno na neplaćeni rad u području skrbi, tjedno, po spolu[61]	Muškarci: 8,9 % Žene: 26,4 % (2010.)
Nedobrovoljni rad na nepuno radno vrijeme zbog skrbi o djeci ili o nemoćnim odraslim osobama, po spolu[62]	Muškarci: 4,2 % Žene: 27,2 % (2014.)
Broj djece u ustanovama koje pružaju dnevnu skrb u odnosu na ukupan broj djece u dobnoj skupini (0 – 3 godine i od 3 godine do školske dobi)	0 – 3 godine: 27 % 3 godine – školska dob: 82 % (2013.)
Omjer aktivnog stanovništva (50 – 64 godine) koje najmanje nekoliko dana u tjednu skrbi za starije ili nemoćne rođake, po spolu[63]	Muškarci: 10 % Žene: 17 % (2011.)
Razlike u zapošljavanju između spolova među osobama koje nisu državljani EU-a	19,5 % (2014.)
Razlike u zapošljavanju između spolova među nedavno pridošlim osobama koje nisu državljani EU-a	22,3 % (2014.)
Postotak istraživačkih organizacija koje su donijele planove za ravnopravnost spolova[64]	36 % (2014.)

61 Eurofound
62 Eurostat („glavni razlog za rad na nepuno radno vrijeme" – raspodjela po spolu i dobi (%)" [lfsa_epgar])
63 Eurofound
64 *SHE figures*, brošura za 2015. na temelju Istraživanja europskog istraživačkog prostora 2014. (*PCountry*, str. 17, str. 36) https://ec.europa.eu/research/swafs/pdf/pub_gender_equality/she_figures_2015-leaflet-web.pdf

2. Smanjenje razlika u plaćama, primanjima i mirovinama između spolova te borba protiv siromaštva žena

Ciljevi

- **nastavak smanjenja stalnih razlika u plaćama, primanjima i mirovinama između spolova, a time i neravnopravnosti u pristupu financijskim resursima tijekom životnog vijeka;**
- **znatno smanjenje neravnopravnosti spolova u gospodarskim sektorima i zanimanjima;**
- **povećanje ukupnog broja radnih sati za žene; osiguravanje učinkovite provedbe zakonodavstva o jednakim plaćama;**
- **uklanjanje prepreka u pristupu tržištu rada za ranjive skupine poput migrantica i samohranih roditelja;**
- **rješavanje uzroka i posljedica razlika u mirovinama između spolova.**

MJERA	NADLEŽNOST	VREMENSKI RASPORED
Dodatno poboljšanje primjene i provedbe načela jednake plaće provedbom ocjene Direktive 2006/54/EZ[65] uzimajući u obzir, među ostalim: – povećanje transparentnosti plaća na temelju izvješća o mjerama koje će države članice provesti radi provedbe Preporuke Komisije[66]; – učinke novije sudske prakse Suda u pogledu upotrebe spola kao aktuarskog čimbenika koji utječe na zakonske mirovine i ugovore o privatnom osiguranju u sektoru strukovnog mirovinskog osiguranja s mogućim učinkom sprječavanja nižih mirovina za žene na temelju njihova duljeg očekivanog životnog vijeka; – sankcije radi povećanja odvraćajućeg učinka zabrane diskriminacije u pogledu plaće i – učinkovito i djelotvorno funkcioniranje tijela za ravnopravnost kako bi se žrtvama diskriminacije olakšao pristup pravdi.	KOMISIJA: JUST	2016. – 2017.
Nastavak potpore nastojanjima državama članicama da osiguraju jednake plaće i riješe temeljne uzroke razlika u plaćama, primanjima i mirovinama između spolova; iskoristiti Europski semestar (na godišnjoj razini)	KOMISIJA: EMPL/JUST	na godišnjoj razini
Nastavak obilježavanja Europskog dana jednakih plaća informativnim aktivnostima diljem Europe kako bi se doprlo do država članica; jačanje svijesti o poveznici između plaća, primanja i prava na mirovinu u starijoj dobi	KOMISIJA: JUST/ COMM	na godišnjoj razini

65 Direktiva 2006/54/EZ o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (preinaka)
66 C(2014) 1405 završna verzija

MJERA	NADLEŽNOST	VREMENSKI RASPORED
Suradnja s tijelima za ravnopravnost i pružanje potpore trgovačkim društvima u nastojanjima da osiguraju jednake plaće omogućivanjem platformi za promicanje povelja raznolikosti	KOMISIJA: JUST	u tijeku
Razmatranje dodatnih mjera za poboljšanje ravnoteže spolova u gospodarskim sektorima i zanimanjima; upotreba velike koalicije za radna mjesta u digitalnom sektoru kako bi se pružila potpora mjerama poboljšanja digitalnih vještina žena i djevojaka te promicalo zapošljavanje žena u sektoru IKT-a* i jačanje svijesti o mogućnostima izbora u pogledu obrazovanja i stručnog osposobljavanja**	KOMISIJA: CNECT/ EAC/EMPL/ RTD/JUST/ MOVE	* 2016. – 2017. ** 2018. – 2019.
Promicanje ravnopravnosti spolova na svim razinama i u svim vrstama obrazovanja, uključujući u vezi s rodno obilježenim studijskim predmetima i karijerama, uz odgovarajuću upotrebu postojećih alata za političku suradnju i instrumenata financiranja, u skladu s prioritetima navedenima u okviru „Obrazovanje i osposobljavanje 2020."	KOMISIJA: EAC/EMPL	2016. – 2019.
Nastavak razvoja sveobuhvatnog paketa mjera[67] za rješavanje svih uzroka razlike u mirovinama između spolova u suradnji s državama članicama, uključujući pokazatelj za njegovo mjerenje i praćenje te mjere za ublažavanje rodnih čimbenika, npr. u pogledu skrbi	KOMISIJA: EMPL/JUST	2016. – 2017.

67 Na temelju zaključaka Vijeća EPSCO iz lipnja 2015.

POKAZATELJI	PROSJEK EU-A (GODIŠNJE)
Razlike u plaćama između spolova	16,5 % (2013.)
Razlike u ukupnim primanjima između spolova	41,1 % (2012.)
Rodne podjele u gospodarskim sektorima i zanimanjima[68]	Sektori: 18,9 % Zanimanja: 26,9 % (2014.)
Razlike u mirovinama između spolova	40,2 % (2012.)[69]
Razlike u pokrivenosti spolova u pogledu mirovina	6,8 % (2012.)[70]
Siromaštvo žena i muškaraca unatoč zaposlenju	Muškarci: 9,3 % Žene: 8,4 % (2014.)
Stopa rizika od siromaštva i socijalne isključenosti u starijoj dobi (65 +)	Muškarci: 11,4 % Žene: 15,6 % (2014.)
Samohrani roditelji izloženi riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti	49,9 % (2013.)

68 Uključujući analizu postotaka žena koje rade u različitim sektorima.
69 Za umirovljenike u dobi od 65 – 79, izvor: Izvješće o primjerenosti mirovina Odbora za socijalnu zaštitu i Europske komisije (2015.)
70 Za osobe u dobi od 65 – 79, izvor: Izvješće o primjerenosti mirovina Odbora za socijalnu zaštitu i Europske komisije (2015.)

3. Promicanje ravnopravnosti žena i muškaraca u donošenju odluka

Ciljevi

- **nastavak nastojanja da se poboljša ravnoteža spolova na rukovodećim položajima u gospodarstvu, a posebno među savjetodavnim članovima uprava društava uvrštenih na burzama (najmanje 40 % nedovoljno zastupljenog spola);**
- **poboljšanje ravnoteže spolova među izvršnim direktorima velikih društava uvrštenih na burzama i u rezervi talentiranih kandidata;**
- **poboljšanje prikupljanja podataka i ravnoteže spolova na odlučujućim položajima u istraživačkim organizacijama;**
- **poboljšana ravnoteža spolova u donošenju političkih odluka i u javnom životu, uključujući sport;**
- **ostvariti cilj od 40 % žena u visokom i srednjem rukovodstvu Komisije do kraja 2019.**

MJERA	NADLEŽNOST	VREMENSKI RASPORED
Nastavak potpore donošenju prijedloga direktive iz 2012. o povećanju ravnoteže spolova među savjetodavnim članovima uprava trgovačkih društava uvrštenih na burzama do 2016.[71], pažljivo praćenje prijenosa i provedbe te potpora drugim ciljanim inicijativama za poboljšanje ravnoteže spolova u donošenju odluka, uključujući smjernice za države članice	KOMISIJA: JUST	u tijeku
Nastavak prikupljanja i širenja podataka o zastupljenosti žena i muškaraca na visokim odlučujućim položajima, u bliskoj suradnji s EIGE-om	KOMISIJA: JUST EIGE	u tijeku
Razmatranje mjera za poboljšanje ravnoteže spolova u donošenju političkih odluka te nastavak poticanja država članica i potpore aktivnostima nacionalnih nadležnih tijela kojima se promiče ravnoteža spolova na političkim i javnim odlučujućim položajima	KOMISIJA: JUST	2018.
Usmjeravanje država članica u pogledu zajedničkog pristupa provedbi kvantitativnih ciljeva za odlučujuće položaje u području istraživanja	KOMISIJA: RTD	2016.
Ostvarenje cilja od 40 % žena u viskom i srednjem rukovodstvu Komisije do kraja njezina mandata	KOMISIJA: HR	u tijeku

71 Vidjeti program rada Komisije za 2016.

POKAZATELJI	PROSJEK EU-A (GODIŠNJE)
Udio žena među članovima najvišeg odlučujućeg tijela najvećih društava upisanih u nacionalne registre i uvrštenih na nacionalnim burzama	21,2 % (travanj 2015.)
Udio žena među predsjednicima uprave i izvršnim direktorima najvećih društava upisanih u nacionalne registre i uvrštenih na nacionalnim burzama	Predsjednici uprave: 7,1 % izvršni direktori: 3,6 % (travanj 2015.)
Udio žena među izvršnim i savjetodavnim članovima dvaju najviših odlučujućih tijela najvećih društava upisanih u nacionalne registre i uvrštenih na nacionalnim burzama	Savjetodavni članovi uprave: 22,5 % Viši izvršni direktori: 13,7 % (travanj 2015.)
Udio žena na čelu institucija visokog obrazovanja[72]	15,5 % (2010.)
Udio žena u jedinim/donjim domovima nacionalnih/saveznih parlamenata i Europskog parlamenta	29 % (svibanj 2015.) EP: 37 %
Udio žena među članovima nacionalnih/saveznih vlada i Europske komisije	27 % (svibanj 2015.) EK: 32 %
Udio žena u visokom/srednjem rukovodstvu Komisije[73]	28 % / 32 % (veljača 2015.)

72 *SHE figures* 2012.
73 DG HR.

4. Suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja te zaštita i potpora za žrtve

Ciljevi

- **suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja; zaštita i potpora za žrtve;**
- **poboljšanje dostupnosti, kvalitete i pouzdanosti podataka;**
- **jačanje svijesti, promicanje mijenjanja stavova i poticanje sprječavanja;**
- **poboljšanje potpore žrtvama i pristupa pravdi;**
- **iskorjenjivanje sakaćenja ženskih spolnih organa.**

MJERA	NADLEŽNOST	VREMENSKI RASPORED
Pristupanje EU-a Konvenciji Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istambulska konvencija) u skladu s nadležnostima EU-a i uzimajući u obzir pravni učinak pristupanja; kasnija provedba njezinih odredaba; nastavak poticanja država članica da napreduju u pogledu ratifikacije	KOMISIJA: JUST	2016.
Nastavak provedbe Direktive o pravima žrtava i zakona o europskim nalozima za zaštitu, posebno kako bi se osigurao pristup zaštiti i potpori osobama izloženima rodno uvjetovanom nasilju	KOMISIJA: JUST	u tijeku
Daljnje poboljšanje dostupnosti, kvalitete i pouzdanosti podataka o rodno uvjetovanom nasilju uz suradnju s Eurostatom, EIGE-om i FRA-om; nastavak prikupljanja usporedivih podataka o rodno uvjetovanom nasilju u sportu u okviru posebne studije*	KOMISIJA: JUST/ Eurostat EIGE FRA *EAC	u tijeku * 2016.
Nastavak usmjerenog djelovanja radi iskorjenjivanja svih oblika rodno uvjetovanog nasilja i jačanja svijesti	KOMISIJA: JUST	2017.
Nastavak promicanja mijenjanja stavova i ponašanja jačanjem svijesti, među ostalim, odgovarajućim aktivnostima u svrhu obilježavanja Međunarodnog dana nulte tolerancije prema genitalnom sakaćenju žena (6. veljače) i Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama (25. studenoga)	KOMISIJA: JUST	na godišnjoj razini

MJERA	NADLEŽNOST	VREMENSKI RASPORED
Nastavak provedbe mjera navedenih u komunikaciji „Prema ukidanju genitalnog sakaćenja žena"; upotreba primjerenih instrumenata za iskorjenjivanje genitalnog sakaćenja žena; suzbijanje drugih štetnih praksi na temelju tog iskustva; razvoj internetske platforme znanja o genitalnom sakaćenju žena za relevantne stručnjake	KOMISIJA: JUST	2016. – 2017.
Poduzimanje potrebnih koraka nakon izvješća o procjeni usklađenosti država članica s Direktivom o trgovini ljudima*; osiguravanje da je rodna dimenzija trgovine ljudima uzeta u obzir**	KOMISIJA: HOME/ JUST	* 2016. ** u tijeku

POKAZATELJI	PROSJEK EU-A (GODIŠNJE)
Udio žena koje su doživjele tjelesno i/ili seksualno nasilje	33 % (ožujak 2014.)
Udio žena koje su doživjele tjelesno i/ili seksualno nasilje od partnera	22 % (ožujak 2014.)
Udio žena koje su doživjele psihološko nasilje od partnera	43 % (ožujak 2014.)
Udio seksualno zlostavljanih žena	55 % (ožujak 2014.)

5. Promicanje ravnopravnosti spolova i ženskih prava diljem svijeta

Ciljevi

- **promicanje, zaštita i ostvarivanje svih ljudskih prava; puna i učinkovita provedba preuzetih obveza u pogledu ženskih prava u okviru svih međunarodnih foruma, a posebno Konvencije o ukidanju svih oblika diskriminacije žena, UN-ove Pekinške platforme za djelovanje i programa djelovanja Međunarodne konferencije o stanovništvu i razvoju;**
- **osiguravanje da prava žena i djevojčica, ravnopravnost spolova te osnaživanje žena i djevojčica čine važan sastavni dio financijskih i nefinancijskih sredstava provedbe te mehanizama revizije, praćenja i odgovornosti Programa za održivi razvoj 2030.;**
- **osiguravanje da se ravnopravnost spolova i donošenje pravne stečevine EU-a u pogledu ravnopravnosti spolova ocjenjuju u postupku pristupanja.**

NADLEŽNOST	NADLEŽNOST	VREMENSKI RASPORED
U suradnji s EEAS-om i državama članicama provesti akcijski plan naveden u zajedničkom radnom dokumentu službi „Rodna ravnopravnost i jačanje položaja žena: Promijeniti život djevojaka i žena uz pomoć vanjskih odnosa EU-a 2016. – 2020.”[74]; u skladu s tim novim okvirom poduzeti sljedeće:	KOMISIJA: DEVCO/ ECHO/NEAR/FPI EEAS	2016. – 2019.
– s EEAS-om i državama članicama promicati ravnopravnost spolova i prava žena u provedbi i praćenju Programa UN-a za održivi razvoj do 2030. i provedbi Pekinške platforme;	KOMISIJA: DEVCO EEAS	u tijeku
– s EEAS-om i državama članicama promicati ravnopravnost spolova te promicati i štititi prava žena i djevojčica akcijskim planom EU-a za ljudska prava i demokraciju, sveobuhvatnim pristupom načinu na koji EU provodi rezolucije 1325 i 1820 UNSC-a, te Smjernicama EU-a o nasilju nad ženama i djevojčicama;	KOMISIJA: DEVCO/ ECHO EEAS	u tijeku
– nastaviti financiranje i praćenje mjera za promicanje ravnopravnosti spolova u razvojnoj suradnji i suradnji sa susjednim zemljama te humanitarnoj pomoći, uključujući sustavnom upotrebom oznaka OECD-a za ravnopravnost spolova u razvojnoj suradnji i oznake za ravnopravnost spolova i dobnih skupina u cjelokupnom humanitarnom djelovanju koje financira EU, kako bi se procijenilo jesu li potrebe i područja ranjivosti muškaraca i žena svih dobnih skupina utvrđene i riješene;	KOMISIJA: DEVCO/ ECHO	u tijeku

74 SWD(2015) 182 završna verzija, 21.9.2015.; prihvatilo Vijeće 26. listopada 2015.

NADLEŽNOST	NADLEŽNOST	VREMENSKI RASPORED
– nastaviti s pažljivim praćenjem i pružanjem potpore zemljama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama u ispunjavanju kriterija iz Kopenhagena za članstvo u EU-u u pogledu ljudskih prava, uključujući ravnopravnost žena i muškaraca; nastaviti nastojanja u pogledu integracije perspektive rodne osviještenosti u sve relevantne programe koji se financiraju Instrumentom pretpristupne pomoći (IPA) i Europskim instrumentom za susjedstvo (ENI).	KOMISIJA: NEAR	u tijeku

Pokazatelji (usp. cilj 5. Programa UN-a za održivi razvoj do 2030.)
Okončati sve oblike diskriminacije prema svim ženama i djevojčicama u cijelom svijetu
Iskorijeniti sve oblike nasilja nad svim ženama i djevojčicama u javnoj i privatnoj sferi, uključujući trgovinu ljudima te seksualno i druge vrste iskorištavanja
Iskorijeniti sve štetne prakse poput dječjeg, ranog i prisilnog braka te genitalnog sakaćenja žena
Prepoznati i vrednovati neplaćenu skrb i rad u kućanstvu osiguranjem javnim usluga, infrastrukture i politika socijalne zaštite te promicanjem podijeljene odgovornosti u kućanstvu i obitelji, ovisno o pojedinoj državi
Osigurati potpuno i učinkovito sudjelovanje žena te jednake prilike za rukovodstvo na svim razinama donošenja odluka u političkom, gospodarskom i javnom životu
Osigurati univerzalan pristup spolnom i reproduktivnom zdravlju te reproduktivnim pravima, kako je dogovoreno u skladu s programom djelovanja Međunarodne konferencije o stanovništvu i razvoju i Pekinškom platformom za djelovanje te dokumentima proizišlima s njihovih revizijskih konferencija
– Provesti reforme kojima će se ženama dati jednaka prava na gospodarske resurse, kao i pristup vlasništvu i kontroli nad zemljom te druge vrste vlasništva, financijske usluge, nasljedstvo i prirodne resurse, u skladu s nacionalnim zakonima – Povećati upotrebu tehnologija razvoja, posebno informacijske i komunikacijske tehnologije, radi promicanja osnaživanja žena – Donijeti i ojačati stabilne politike i zakonodavstvo koje se može provesti radi promicanja ravnopravnosti spolova i osnaživanja svih žena i djevojčica na svim razinama

6. Promicanje rodne osviještenosti, financiranje za podupiranje ravnopravnosti spolova i suradnja sa svim sudionicima

Ciljevi

- **nastavak integracije perspektive rodne ravnopravnosti u sve aspekte intervencija EU-a (učinkovito promicanje rodne osviještenosti);**
- **nastavak osiguravanja učinkovitog i djelotvornog financiranja EU-a za podupiranje ravnopravnosti spolova;**
- **bliska suradnja sa svim dionicima koji djeluju u području ravnopravnosti spolova.**

MJERA	NADLEŽNOST	VREMENSKI RASPORED
Nastavak pružanja smjernica i osiguravanje bliske suradnje među službama Komisije u pitanjima ravnopravnosti spolova u okviru međuresorne skupine za ravnopravnost žena i muškaraca	KOMISIJA: JUST / sve glavne uprave	u tijeku
Moguće izdavanje izvješća o promicanju rodne osviještenosti u Komisiji	KOMISIJA: JUST / sve glavne uprave	2017.
Nastavak financiranja za podupiranje ravnopravnosti spolova relevantnim programima EU-a	KOMISIJA: glavne uprave koje osiguravaju financiranje	2017. – 2019.
Uzimanje u obzir perspektive ravnopravnosti spolova u pripremi generacije programa financiranja EU-a nakon 2020.	KOMISIJA: glavne uprave koje osiguravaju financiranje	2017. – 2019.
Praćenje nacionalnih strateških dokumenata i razvoja u području ravnopravnosti spolova	KOMISIJA:JUST	2017.
Nastavak omogućivanja razmjene dobre prakse među državama članicama programom uzajamnog učenja	KOMISIJA: JUST	triput godišnje
Organizacija redovnih sastanaka Skupine na visokoj razini za promicanje rodne osviještenosti i Savjetodavnog odbora za jednake mogućnosti žena i muškaraca	KOMISIJA: JUST	dvaput godišnje
Nastavak izdavanja izvješća o napretku u pogledu ravnopravnosti spolova u EU-u	KOMISIJA: JUST	godišnje
Priprema internog izvješća o provedbi mjera	KOMISIJA: JUST / sve glavne uprave	godišnje

POKAZATELJI
Objavljeno izvješće o promicanju rodne osviještenosti
Propisi o relevantnim budućim programima financiranja
Provedena analiza nacionalnih strateških dokumenata
Broj razmjena dobre prakse
Broj organiziranih sastanaka
Objavljena izvješća o napretku
Sastavljena izvješća o provedbi

Prilog 2.
Odabrani ciljevi

1. Ciljevi na razini EU-a

Strateškim djelovanjem za ravnopravnost spolova za 2016. – 2019. pridonijet će se ostvarivanju sljedećih postojećih ciljeva.

CILJEVI	IZVOR
Razlike u zapošljavanju između spolova od 0 % (20 – 64 godine)	Strategija EU2020.: cilj od 75 % zaposlenih žena i muškaraca
Osiguranje skrbi za 33 % djece mlađe od tri godine i 90 % djece u dobi između tri godine i školske dobi	Ciljevi postavljeni na Europskom vijeću u Barceloni 2002. i ponovno potvrđeni Europskim paktom za ravnopravnost spolova za 2011. – 2020.[75]
40 % osoba nedovoljno zastupljenog spola na funkcijama savjetodavnih članova uprave u društvima uvrštenima na burzama (osim MSP-ova)	Prijedlog Direktive iz studenoga 2012. o povećanju ravnoteže spolova među savjetodavnim članovima uprava trgovačkih društava uvrštenih na burzama

75 https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lsa/119628.pdf

2. Međunarodno dogovoreni ciljevi

Države članice UN-a donijele su 25. – 27. rujna 2015. ambiciozan novi program za razdoblje nakon 2015.[76] čiji je cilj iskorijeniti siromaštvo do 2030. i promicati zajednički gospodarski napredak, društveni razvoj i zaštitu okoliša u svim zemljama. Temelji se na 17 ciljeva, uključujući samostalan cilj u pogledu ravnopravnosti spolova te osnaživanja žena i djevojčica, s pojedinačnim ciljevima i pokazateljima, te rodno osjetljive ciljeve u drugim područjima.

Budući da su o programu pregovarale sve članice UN-a, uključujući EU i njegove države članice, i da se primjenjuje na svaku od sljedećih 15 godina, ovim strateškim djelovanjem pridonijet će se ostvarivanju njegovih rodno osjetljivih ciljeva, posebno sljedećih ciljeva u okviru općeg cilja 5.:

5.1. okončati sve oblike diskriminacije prema svim ženama i djevojčicama u cijelom svijetu;

5.2. iskorijeniti sve oblike nasilja prema svim ženama i djevojčicama u javnoj i privatnoj sferi, uključujući trgovinu ljudima te seksualno i druge vrste iskorištavanja;

5.3. iskorijeniti sve štetne prakse poput dječjeg, ranog i prisilnog braka te genitalnog sakaćenja žena;

5.4. prepoznati i vrednovati neplaćenu skrb i rad u kućanstvu osiguranjem javnih usluga, infrastrukture i politika socijalne zaštite te promicanjem podijeljene odgovornosti u kućanstvu i obitelji, ovisno o pojedinoj državi;

5.5. osigurati potpuno i učinkovito sudjelovanje žena te jednake prilike za rukovodstvo na svim razinama donošenja odluka u političkom, gospodarskom i javnom životu;

5.6. osigurati univerzalan pristup spolnom i reproduktivnom zdravlju te reproduktivnim pravima, kako je dogovoreno u skladu s programom djelovanja Međunarodne konferencije o stanovništvu i razvoju i Pekinškom platformom za djelovanje te dokumentima proizišlima s njihovih revizijskih konferencija;

5.a provesti reforme kojima će se ženama omogućiti jednaka prava na gospodarske resurse, kao i pristup vlasništvu i kontroli nad zemljom te druge vrste vlasništva, financijske usluge, nasljedstvo i prirodne resurse, u skladu s nacionalnim zakonima;

5.b povećati upotrebu tehnologija razvoja, posebno informacijske i komunikacijske tehnologije, radi promicanja osnaživanja žena;

5.c donijeti i ojačati stabilne politike i zakonodavstvo koje se može provesti radi promicanja ravnopravnosti spolova te osnaživanja svih žena i djevojčica na svim razinama.

76 https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld

Prilog 3.
Integracija perspektive rodne ravnopravnosti u sve prakse i politike u pogledu ljudskih resursa u Europskoj komisiji

Konceptom raznolikosti obuhvaćen je širok raspon osobina zaposlenika u pogledu vještina, sposobnosti, karakteristika, osobnosti i znanja u Komisiji. Stoga će upravljanje raznolikošću biti od strateške važnosti za tu instituciju i dobivati snažnu političku podršku. U tom će kontekstu posebna pozornost biti usmjerena na odgovornost visokog rukovodstva da osigura rezultate na toj razini.

Razmatrat će se tri prioritetna područja:

- uključivo radno okruženje usmjereno na rezultate koje koristi svim zaposlenicima;
- ostvarivanje zastupljenosti žena od 40 % u srednjem i visokom rukovodstvu do kraja mandata i
- ostvarivanje izvrsnosti u privlačenju i zadržavanju zaposlenika s invaliditetom.

Radno okruženje Komisije potrebno je usmjeriti na rezultate kako bi zaposlenici mogli samostalno organizirati svoj rad i upravljati odnosom između rada i drugih aktivnosti (ravnoteža između poslovnog i privatnog života). Moglo bi se pokrenuti nekoliko inicijativa u pogledu komunikacije te okvir za učenje i razvoj kako bi se potaknuo i održao prijelaz prema zaista uključivom radnom mjestu.

Prilog 4.
Programi financiranja EU-a za 2014. – 2020. kojima se pridonosi ostvarivanju pojedinačnih i općih ciljeva ovog strateškog djelovanja

U okviru nekoliko programa financiranja EU-a za 2014. - 2020. omogućeno je promicanje ravnopravnosti spolova i rodne osviještenosti. Oni uključuju:

- europske strukturne i investicijske fondove;
- Fond za azil, migracije i integraciju;
- program o pravima, jednakosti i građanstvu;
- okvirni program Obzor 2020. za istraživanje i inovacije;
- Erasmus + (program EU-a za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport)
- Instrument za povezivanje Europe (program EU-a za sufinanciranje projekata transeuropske mreže);
- Instrument za razvojnu suradnju;
- Europski instrument za susjedstvo;
- Europski instrument za demokraciju i ljudska prava i
- Program za zapošljavanje i socijalne inovacije.

Okvirno financiranje za ravnopravnost spolova može se osigurati za programe koji uključuju cilj ravnopravnosti spolova i primjenjuju pokazatelje ravnopravnosti spolova kojima se omogućuje određivanje dodijeljenih iznosa.

Europski strukturni i investicijski fondovi (ESIF)

ESIF za razdoblje 2014. – 2020., posebno Europski socijalni fond (ESF) i Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) ključne su financijske poluge za promicanje ravnopravnosti žena i muškaraca. Na temelju operativnih programa koje su dogovorile države članice i Komisija procjenjuje se da će se u razdoblju 2014. – 2020. na mjere za promicanje ravnopravnosti spolova potrošiti iznos od otprilike **5,85 milijardi EUR**.

Ravnopravnosti spolova namijenjeno je otprilike **4,6 milijarde EUR** sredstava ESF-a u razdoblju 2014. – 2020., od čega je iznos od 1,6 milijardi EUR namijenjen prioritetu ulaganja „ravnopravnost muškaraca i žena u svim područjima, uključujući pristup zapošljavanju, napredovanje u karijeri, usklađivanje poslovnog i privatnog života te promicanje jednake plaće za jednak rad" koji je odabralo 12 država članica[77].

Iznos od otprilike **1,25 milijardi** EUR iz Europskog fonda za regionalni razvoj namijenjen je ulaganju u infrastrukturu za skrb o djeci.

77 Austrija, Češka, Njemačka, Španjolska, Finska, Grčka, Mađarska, Italija, Poljska, Portugal, Slovačka i Ujedinjena Kraljevina.

Program o pravima, jednakosti i građanstvu

Iznos od otprilike **440 milijuna EUR** dodjeljuje se Programu o pravima, jednakosti i građanstvu (REC) koji ima devet pojedinačnih ciljeva, uključujući cilj ravnopravnosti spolova i cilj sprječavanja i suzbijanja nasilja nad ženama, djecom i mladima te zaštite žrtava i skupina izloženih riziku. Ta dva cilja trenutačno predstavljaju otprilike **35 % sredstava REC-a**.

Instrument za razvojnu suradnju

Među mnogim ciljanim aktivnostima iznos od **100 milijuna EUR** uložit će se u poboljšanje života djevojčica i žena u okviru **posebnog tematskog programa Globalna javna dobra i izazovi za 2014 – 2020.** Od toga je iznos od 70 milijuna EUR namijenjen za proračunsku liniju „rodna prava, prava u pogledu osnaživanja žena i prava djevojčica", a 30 milijuna EUR za liniju „dobrobit djece", koja će uključivati 18 milijuna EUR za suzbijanje štetnih praksi poput genitalnog sakaćenja žena i dječjeg braka.

Usto će se u bilateralnim i regionalnim zemljopisnim programima promicati svijest o rodnoj ravnopravnosti. Primjeri za to su program u okviru Instrumenta za razvojnu suradnju za Aziju i Latinsku Ameriku iz kojeg je 16 do 18 milijuna EUR namijenjeno posebnim mjerama za ravnopravnost spolova ili Instrument za ravnopravnost spolova u Albaniji u vrijednosti od 2 milijuna EUR.

Obzor 2020.

Ravnopravnost spolova promiče se na tri načina u okviru programa Obzor 2020.:

- ravnoteža spolova u savjetodavnim skupinama (cilj od 50 %) i ocjenjivačkim odborima (40 %) – podatci će se objaviti u izvješćima o praćenju programa Obzor 2020.;
- korisnike bespovratnih sredstava potiče se da se usmjere na ravnotežu spolova i jednake mogućnosti u istraživačkim timovima koji rade na projektima i
- dimenzija spola u sadržaju istraživanja (tj. uzeti u obzir biološka svojstva žena i muškaraca te društvene/kulturne čimbenike).

Usto, u okviru radnog programa „znanost s društvom i za društvo" za 2014. – 2017. dodijelit će se sredstva u iznosu od otprilike **43 milijuna EUR za projekte kojima se promiče svijest i provedba ravnopravnosti spolova u istraživačkom sustavu i istraživačkim organizacijama.**

Prilog 5.
Nacionalne strategije za ravnopravnost spolova / akcijski planovi (rujan 2015.)

Donošenje nacionalnih strategija ili akcijskih planova (NAP-ova) sve većeg broja država članica u kojima se ravnopravnost spolova obrađuje u koherentnom i koordiniranom okviru pozitivan je razvoj događaja. Osim toga, mnoge su države članice donijele tematske akcijske planove za rješavanje određenih izazova, kao što je rodno uvjetovano nasilje. Stvarna provedba politika za ravnopravnost spolova neravnomjerna je diljem država članica i područja primjene politika, zbog razlike u društveno-gospodarskim, kulturnim i institucionalnim uvjetima. Na osmišljavanje i provedbu nacionalnih strategija i akcijskih planova utjecali su prošli europski okviri za ravnopravnost spolova, koje države članice smatraju snažnim pokretačem za nacionalni razvoj[78].

	DONESENI DOKUMENTI	STATUS*
Austrija	NAP za ravnopravnost žena i muškaraca na tržištu rada	OV[79]
	NAP za suzbijanje nasilja nad ženama (2014.)	OV
	Četvrti NAP za suzbijanje trgovine ljudima (2015. – 2017.)	OV
	Revidirani NAP o provedbu Rezolucije 1325 UNSC-a (revidirani NAP iz 2012.)	OV
	NAP za zdravlje žena	N
Belgija	Četvrti NAP za suzbijanje nasilja među partnerima i drugih oblika nasilja u obitelji (2010. – 2014.)[80]	OV
	NAP za suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja (2015. – 2019.)	
	Savezni akcijski plan za promicanje rodne osviještenosti (2015. – 2019.)	OV
	Drugi NAP za „žene, mir i sigurnost" (2013. – 2016.) o provedbi Rezolucije 1325 UNSC-a	OV
	Treći NAP za suzbijanje trgovine ljudima i krijumčarenja ljudi (2015. – 2019.)	OV

78 *Nedavni pomaci i trenutačni prioriteti u području ravnopravnosti spolova*, Europska mreža stručnjaka za ravnopravnost spolova (ENEGE), 2014.
79 NAP je najprije uspostavljen za razdoblje 2010. – 2013.; u programu vlade potvrđuje se produljenje na razdoblje 2013. – 2018.

	DONESENI DOKUMENTI	STATUS*
Bugarska	Nacionalna strategija za promicanje ravnopravnosti spolova (2009. – 2015.)	OV
	Godišnji NAP za promicanje ravnopravnosti spolova (2009. – 2015.)	OV
Hrvatska	Nacionalna politika za ravnopravnost spolova (2011. – 2015.)	OV/OP
	Strategija razvoja ženskog poduzetništva (2014. – 2020.) i akcijski plan za provedbu	OV
	Nacionalni plan za borbu protiv diskriminacije (2015. – 2020.)	N[81]
	Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji (2011. – 2016.)	OV
	NAP za provedbu Rezolucije 1325 UNSC-a o ženama, miru i sigurnosti (2011. – 2014.)	OV
	Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava (2013. – 2016.)	OV
	Nacionalni plan za suzbijanje trgovanja ljudima (2012. – 2015.)	OV
Cipar	NAP za sprječavanje i suzbijanje obiteljskog nasilja (2010. – 2013.)	OV[82]
	Akcijski plan za ravnopravnost muškaraca i žena (2014. – 2017.)	OV
	NAP za ravnopravnost spolova u obrazovanju (2014. – 2017.)	OV
	NAP za trgovinu ljudima (2013. – 2015.)	OV
Češka	Nacionalni plan za ravnopravnost spolova – prioriteti i postupci Vlade u pogledu promicanja ravnopravnosti žena i muškaraca (svake godine od 1998.)	OV
	Strategija za jednake mogućnosti muškaraca i žena (2014. – 2020.)	OV
	Akcijski plan za ravnopravnu zastupljenost žena u politici i na odlučujućim funkcijama (2015.)	OV
	Drugi NAP za sprječavanje obiteljskog nasilja (2015. – 2018.)	OV

80 Taj je NAP u početku osmišljen za suzbijanje obiteljskog nasilja, ali sad obuhvaća i genitalno sakaćenje žena, prisilne brakove i zločine iz časti.
81 Radne skupine koje izrađuju nacrt plana počele su utvrđivati probleme i određivati ciljeve u području rada i zapošljavanja.
82 Savjetodavni odbor trenutačno priprema drugi akcijski plan, za razdoblje 2016. – 2018., kojim će se obuhvatiti mjere koje nisu obuhvaćene prvim planom, poput stvaranja jedinstvene središnje baze podataka.

	DONESENI DOKUMENTI	STATUS*
Danska	Godišnji NAP za ravnopravnost spolova	OP[83]
	NAP-ovi za promicanje rodne osviještenosti (2007. – 2011.; od 2012.)	OV
	Strategija za djecu i obitelji (2012. – 2020.)	
	Akcijski plan za suzbijanje obiteljskog nasilja (2014.)	OV
	Akcijski plan za suzbijanje trgovine ljudima (2015. – 2018.)	OV
	NAP za zločine iz časti (od 2012.)	OV
Estonija	Akcijski plan za smanjenje razlika u plaćama između žena i muškaraca (2012. – 2016.)	OV
	Razvojni plan za djecu i obitelji (2012. – 2020.)	OV
	Razvojna strategija za sprječavanje nasilja (2015. – 2020.)[84]	OV
	Razvojni plan za dobrobit (2016. – 2023.)[85]	N
Finska	Akcijski plan Vlade za ravnopravnost spolova (2011. – 2015.)	OV
	NAP za smanjenje nasilja nad ženama (2010. – 2015.)	OV
Francuska	Akcijski plan za ravnopravnost spolova; prijedlog zakona o ravnopravnosti spolova (od 2012.)	OP
	Trogodišnji akcijski planovi za suzbijanje nasilja nad ženama (2008. – 2010.; 2011. – 2013.; 2014. – 2016.)	OV[86]
Njemačka	Akcijski program o izgledima za ponovni ulazak na tržište rada (od 2008.)	OV
	Prvo izvješće o ravnopravnosti spolova (referentni okvir za politiku ravnopravnosti spolova Savezne vlade) (2011.)	OV
	Drugi akcijski plan Vlade za suzbijanje nasilja nad ženama (od 2007.)	OV
Grčka	Nacionalni program za temeljnu ravnopravnost spolova (2010. – 2013., produljen do 2015.)[87]	OV
	Nacionalni plan za socijalnu uključenost (2014.) kojim se promiču i ravnopravnost spolova i suzbijanje diskriminacije	OV

83 Akcijski plan svake se godine predstavlja i o njemu se raspravlja u parlamentu.
84 Usmjerena na smanjenje obiteljskog nasilja, nasilja nad djecom, rodno uvjetovanog nasilja i trgovine ljudima.
85 Usmjerena na smanjenje obiteljskog nasilja, nasilja nad djecom, rodno uvjetovanog nasilja i trgovine ljudima.
86 Vlada predstavlja planove kao smjernice, bez okvirnog zakona.
87 Radna skupina za ažuriranje programa osnovana je u srpnju 2015.

	DONESENI DOKUMENTI	STATUS*
Mađarska	Odluka Vlade br. 1004/2010 (I. 21.); nacionalna strategija za promicanje ravnopravnosti spolova – smjernice i ciljevi za 2010. – 2021.	OV
	Strategija za suzbijanje trgovine ljudima (2013. – 2016.)	OP
Irska	Nacionalna strategija za žene (2007. – 2016.)	OV
	Drugi NAP za žene, mir i sigurnost (2015.)	
	Nacionalna strategija za obiteljsko, seksualno i rodno uvjetovano nasilje (2010. – 2014.)[88]	OV
	NAP za sprječavanje i suzbijanje trgovine ljudima (2009.)[89]	OV
Italija	Nacionalni program reformi s pravilima za rješavanje problema rodno uvjetovanog nasilja i zlostavljanja u obitelji (2014.)	OV
	Izvanredni akcijski plan za suzbijanje seksualnog nasilja i uhođenja (od 2010.)	OV
Latvija	Plan za provedbu ravnopravnosti spolova (2012. – 2014.)	OV
	Državne smjernice za obiteljsku politiku (2011. – 2017.) kojima je obuhvaćeno obiteljsko nasilje	OV
	Smjernice o jednakim mogućnostima i pravima za žene i muškarce (2016. – 2020.)	N
Litva	Nacionalni program jednakih mogućnosti za žene i muškarce (2010. – 2014.)	OV/OP
	Izvješće o provedbi (2015.) nacionalnog programa jednakih mogućnosti za žene i muškarce (2010. – 2014.)	OV
	Nacionalni program jednakih mogućnosti za žene i muškarce (2015. – 2021.)	OV/OP
	NAP za provedbu nacionalnog programa (2015. – 2017.)	OV

88 Od Vlade se očekuje da uskoro odobri drugu nacionalnu strategiju.
89 Nacrt NAP-a koji će se nastaviti na ovaj u naprednom je stadiju.

	DONESENI DOKUMENTI	STATUS*
Luksemburg	NAP za ravnopravnost žena i muškaraca (2009. – 2014., ažuriran za razdoblje 2015. – 2018.)	OV
	Strategija za poboljšanje zastupljenosti spolova u donošenju odluka (2014.)	OV
	Program Vlade o usklađivanju (2014. – 2019.)	OV
	Strategija Vlade za ostvarivanje bolje ravnoteže među muškarcima i ženama u tijelima za donošenje gospodarskih i političkih odluka (2014.)	OV
	NAP za seksualno i emocionalno obrazovanje (2012.)	OV
Malta	NAP u pogledu nasilja nad ženama (2013. – 2015.)[90]	OV
	Politika Vlade o promicanju rodne osviještenosti u praksi (2012).[91]	OV
Nizozemska	Nacrt politike emancipacije (2013. – 2016.)	OV
	Poseban plan za žene na višim razinama nacionalne administracije (2013.)	OV
Poljska	NAP za jednako postupanje (2013. – 2016.)	OV[92]
	Nacionalni program za suzbijanje obiteljskog nasilja (2006. – 2013., ažuriran za razdoblje 2014. – 2020.)	OV
	Strategija za razvoj ljudskih potencijala (2020.)	OV
Portugal	Peti nacionalni plan za ravnopravnost spolova, građanstvo i nediskriminaciju (2014. – 2017.)	OV
	Peti nacionalni plan za sprječavanje i suzbijanje obiteljskog i rodno uvjetovanog nasilja (2014. – 2017.)	OV
	Treći nacionalni plan za suzbijanje trgovine ljudima (2014. – 2017.)	OV
	Treći akcijski plan za sprječavanje i iskorjenjivanje genitalnog sakaćenja žena (2014. – 2017.)	OV
Rumunjska	Nacionalna strategija jednakih mogućnosti za žene i muškarce (2010. – 2012., ažurirana za razdoblje 2014. – 2017.)	OV
	Nacionalna strategija za sprječavanje i suzbijanje obiteljskog nasilja (2013. – 2017.) i operativni plan	OV

90 Plan je najavljen 2012.
91 Tom se politikom ponovno naglašava da su vladini odjeli i organizacije javnog sektora odgovorni za provedbu politika za ravnopravnost spolova i promicanje rodne osviještenosti.
92 Sastavljanje NAP-a zahtijeva se Zakonom o borbi protiv diskriminacije.

	DONESENI DOKUMENTI	STATUS*
Slovačka	NAP za sprječavanje i iskorjenjivanje nasilja nad ženama (2014. – 2019.)	OV
	Nacionalna strategija za ravnopravnost spolova (2014. – 2019.)	OV
	NAP za ravnopravnost spolova (2014. – 2019.)	OV
Slovenija	Odluka o nacionalnom programu sprječavanja obiteljskog nasilja (2009. – 2014.)	OV
	Nacrt odluke o nacionalnom programu jednakih mogućnosti za žene i muškarce (2015.)	N[93]
Španjolska	Strateški plan za jednake mogućnosti (2014. – 2016.)	OV
	Poseban plan za ravnopravnost žena i muškaraca na tržištu rada i protiv diskriminacije u pogledu plaća (2015. – 2017.)	N
	Drugi akcijski plan za ravnopravnost žena i muškaraca u informacijskom društvu (2014. – 2017.)	OV
	Nacionalna strategija za iskorjenjivanje nasilja nad ženama (2013. – 2016.)	OV
	Plan za promicanje žena u ruralnim područjima (2015. – 2018.)	OV
	Sveobuhvatni plan za potporu obiteljima (2015. – 2017.)	OV
	Sveobuhvatni plan za suzbijanje trgovine ženama i djevojčicama radi seksualnog iskorištavanja (2015. – 2018.)	OV
	Nacionalni protokol protiv genitalnog sakaćenja žena (2015.)	OV
Švedska	Komunikacija Vlade 2011/12:3 o cilju ravnopravnosti spolova (2011. – 2014.)	OV
	Komunikacija Vlade 2008/09:198 o strategiji za ravnopravnost spolova na tržištu rada i u poslovnom sektoru (2009.)	OV
	Komunikacija Vlade 2007/08:39 o akcijskom planu za suzbijanje nasilja muškaraca nad ženama, zločina iz časti i opresije te nasilja u istospolnim zajednicama (2008., ažurirana za razdoblje 2011. – 2014.)	OV
	Akcijski plan za sprječavanje i onemogućivanje mladim ljudima da stupaju u brak protiv svoje volje (2010.)	OV
	Strategija promicanja rodne osviještenosti u vladinim odjelima (2012. – 2015.)	OV

93 O nacrtu odluke raspravljalo je Vijeće stručnjaka za ravnopravnost spolova u veljači 2015. i o njemu se od 2. travnja 2015. vodi javna rasprava.

	DONESENI DOKUMENTI	STATUS*
Ujedinjena Kraljevina	Zakon o ravnopravnosti 2010. (obveza ravnopravnosti u javnom sektoru uključena 2011.)	OP
	Strategija za ravnopravnost: izgradnja pravednije Britanije (2006. – 2016.)	OP
	Poziv na zaustavljanje nasilja nad ženama i djevojčicama (akcijski planovi revidiraju se na godišnjoj razini; zadnji put u ožujku 2014.)	OV
	Akcijski plan za rješavanje problema nasilja nad ženama i djevojčicama (od 2011.)	OV
	Program sprječavanja genitalnog sakaćenja žena (2014.)	OV

Izvori: stručnjaci ENEGE-a za pojedine zemlje (sažetci za države, veljača 2015.), EIGE, EK, EP.

* OP: odobrio parlament, OV: odobrila vlada, N: nacrt

Prilog 6.

Glavna područja politika obuhvaćena strategijama / akcijskim planovima država članica za ravnopravnost spolova (rujan 2015.)

U početku su nacionalne strategije za ravnopravnost spolova bile usmjerene na tržište rada, pri čemu su uvedeni zakonodavstvo i regulatorne mjere u pogledu jednakog postupanja prema ženama i muškarcima s obzirom na zapošljavanje. U novije su vrijeme društveno-gospodarske promjene dovele do proširenja intervencija na druga relevantna područja, na tržištu rada (razlike u plaćama, radno vrijeme, usklađivanje poslovnog i privatnog života) i u drugim područjima, kao što su nasilje nad ženama, zdravlje, donošenje gospodarskih i političkih odluka[94]. Područja su u strategijama i nacionalnim planovima država članica obuhvaćena na sljedeći način:

	Socijalna uključenost i siromaštvo	Obrazovanje i osposobljavanje	Pristup zdravstvu	Rodno uvjetovano nasilje	Gospodarstvo i tržište rada	Rodni stereotipi	Usklađivanje poslovnog i privatnog života	Donošenje odluka
Austrija	x	x	x	x	x	x	x	x
Belgija	x			x	x			x
Bugarska	x	x	x	x	x	x	x	
Cipar	x	x	x	x	x	x	x	x
Češka Republika	x	x	x	x	x	x	x	
Danska	x	x	x	x	x	x	x	x
Estonija		x		x	x	x	x	
Francuska	x	x	x	x	x	x	x	x
Njemačka	x	x	x	x	x	x	x	x
Grčka	x	x	x	x	x	x	x	x

94 *Nedavni pomaci i trenutačni prioriteti u području ravnopravnosti spolova*, ENEGE, 2014.

	Socijalna uključenost i siromaštvo	Obrazovanje i osposobljavanje	Pristup zdravstvu	Rodno uvjetovano nasilje	Gospodarstvo i tržište rada	Rodni stereotipi	Usklađivanje poslovnog i privatnog života	Donošenje odluka
Mađarska	x	x	x	x	x	x	x	x
Irska	x	x	x	x	x	x	x	x
Italija	x			x	x	x	x	x
Latvija				x	x	x	x	
Litva		x	x	x	x		x	
Luksemburg	x	x	x	x	x	x	x	x
Malta	x	x	x	x	x	x	x	x
Nizozemska	x	x	x	x	x	x	x	x
Portugal	x	x	x	x	x	x	x	
Rumunjska	x	x		x	x	x	x	
Slovenija	x	x	x	x	x	x	x	x
Španjolska	x	x	x	x	x	x	x	x
Švedska	x	x	x	x	x	x	x	
Hrvatska	x	x	x	x	x	x	x	x
Finska	x	x	x	x	x	x	x	x
Poljska	x	x	x	x	x	x	x	x
Slovačka	x	x	x	x	x	x	x	x
UK	x	x	x	x	x	x	x	x

Izvori: stručnjaci mreže ENEGE za pojedine zemlje, EIGE, EK, EP

KAKO DOĆI DO PUBLIKACIJA EU-a

Besplatne publikacije:

- jedan primjerak:
  u knjižari EU-a (http://bookshop.europa.eu);
- više od jednog primjerka ili plakati/zemljovidi:
  u predstavništvima Europske unije (http://ec.europa.eu/represent_en.htm),
  pri delegacijama u zemljama koje nisu članice EU-a (http://eeas.europa.eu/delegations/index_hr.htm),
  kontaktiranjem službe Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_hr.htm)
  ili pozivanjem broja 00 800 6 7 8 9 10 11 (besplatni poziv iz EU-a) (*).

(*) Informacije su besplatne, kao i većina poziva (premda neke mreže, javne govornice ili hoteli mogu naplaćivati pozive).

Publikacije koje se plaćaju:

- u knjižari EU-a (http://bookshop.europa.eu).

DS-04-15-858-HR-N

Ured za publikacije

ISBN 978-92-79-53419-5